

ROZBORY POTRAVY DRAVCŮ A SOV STÁLE AKTUÁLNÍ

Analyses of food of birds of prey and owls are
still topical

Karel Zvářel

DENNÍ SPOTŘEBA POTRAVY

Díky kosterním zbytkům z vývržků sov lze poměrně přesně determinovat a kvantifikovat konzumovanou potravu. Nejčastěji zastoupenou kořistí bývá řád hlodavců (Rodentia), zejména hraboš polní (*Microtus arvalis*) a myšice lesní (*Apodemus flavicollis*). Kvalitativnímu složení potravního spektra je věnována řada studií a potvrzuje se, že sovy jsou způsobem lovu myofágové. Dokážou se však dobře přizpůsobit změněné potravní nabídce - loví ptáky, žáby, hmyz a dokonce ve velké míře sbírají žížaly (Lumbricidae) a slimáky (Limacidae), (OBUCH 1985).

Avšak u denní spotřeby potravy dosud přetrvává poněkud zkreslená představa. Populárně naučná literatura údaj o průměrné spotřebě nadsazuje a naše odborná literatura se tímto problémem zabývá okrajově, např. ve Fauně, Ptáci 3/I se průměrná denní spotřeba potravy neuvádí.

Na příkladu kalouse ušatého (*Asio otus*) si můžeme tuto skutečnost ilustrovat. V povědomí ornitologické veřejnosti tato sova představuje význačného hubitele hrabošů, kterých "... kalous musí ulovit za noc nejméně 6, aby se cítil nasycen ...". Za rok to obnáší 2000 ulovených hrabošů (FOLK in HANZÁK et al. 1974; BOUCHNER 1986).

Hraboš polní váží 15 - 40 g (ANDĚRA, HORÁČEK 1982), v průměru 20 g. Znamená to tedy, že kalous by denně pozřel asi 120 g živé váhy kořisti. Zahraniční literatura uvádí u kalousů chovaných v zajetí průměrnou denní spotřebu 35,7 (25,4 - 42,8 g) živé váhy.

Mláďata mají spotřebu vyšší: 10 - 20 denní pulli požře v průměru 79,5 g (GLUTZ, BAUER in CRAMP 1985).

Počet obratlovců v jednom vývržku kalouse ušatého dokumentuje následující tabulka (SCHAUER 1986):

Obratlovci Wirbeltiere (n)	SCHAUER et al. (1986)		HEITKAMP (1963)		VONDRAČEK (1985)	
	vývržků Auswurfe (n)	%	vývržků Auswurfe (n)	%	vývržků Auswurfe (n)	%
1	17	9,5	163	76,5	47	42,3
2	71	39,7	37	17,4	48	43,2
3	63	35,2	12	5,6	10	9,0
4	21	11,7	1	0,5	6	5,4
5	6	3,4				
6	1	0,5				

Průměrný počet obratlovců je u jednotlivých autorů následovný:

SCHAUER et al.	2,61
HEITKAMP	1,30
VONDRAČEK	1,77

Počet obratlovců v jednom vývržku je závislý na druhu lovené kořisti, ročním období a pohybové aktivitě. Přesněji lze odvodit přijaté množství potravy ze vztahu 1 g vývržku = 15 - 17 g potravy (LOWE in CRAMP 1985). Volně žijící kalousi by tedy měli mít průměrnou denní spotřebu potravy v rozmezí 40 - 50 g. Což je pouze přibližný propočítaný vycházející se zahraničních údajů u kalousů chovaných v zajetí, průměrné hmotnosti vývržku a srovnání hodnot s puštíkem obecným. U něj průměrná denní spotřeba činí 60 - 70 g potravy (MELDE 1985).

Vyšší počet obratlovců ve vývržku je nepoměrně méně častý a bývá po "pústových" obdobích, kdy pro špatné povětrnostní podmínky je lov neúspěšný. A takto zjištěné hodnoty zřejmě vedly k nepřesnému odhadu průměrné denní spotřeby potravy kalouse ušatého.

TŘI ZPŮSOBY ZJIŠŤOVÁNÍ POTRAVY

Další oblastí zasluhující pozornost jsou různé způsoby zjišťování procentuálního zastoupení jednotlivých druhů lovené kořisti. U puštíka obecného (*Strix aluco*) bylo zjištěno, že tato sova nejenomže přednostně loví určitou kořist (PLESNÍK, DUSÍK 1986), ale má také jakousi posloupnost konzumace.

V následující tabulce jsou porovnány tři metody výzkumu potravního spektra puštíka obecného (SOUTHERN in CRAMP 1985).

- 1 vývržky dospělých
- 2 noční pozorování hnízda
- 3 přebytky potravy na hnízdě
 - a - do 7.května
 - b - od 8.května

	1		2		3	
	a	b	a	b	a	b
krtek (Mole)	2	9	0	0	2	40
malí hlodavci (Small rodents)	69	48	56	12	52	15
jiní obratlovci (Other vertebrates)	18	20	20	2	46	35
brouci (Beetles)	11	23	0	57	0	10
žížaly (Earthworms)	+	+	25	29	0	0
	996	420	39	239	279	124

K podobným výsledkům dospěl Mikkola, když zjistil, že ptáci v zásobě na hnízdě puštíka obecného tvoří 26 % kořisti, zatímco vývržky dospělých sov obsahují jen 3 % ptáků (MIKKOLA 1983).

Noční pozorování hnízda přineslo změny i v pohledu na strategii lovu sov, protože se tak prokázalo vysoké procento dešťovek v jejich potravě. Tito bezobratlí živočichové jsou ve vývržcích takřka neidentifikovatelní.

VÝZVA KE SPOLUPRÁCI

Často diskutovanou otázkou jsou vztahy mezi predátory, kdy tělesně větší druhy loví menší, např. výr loví menší dravce a sovy (SUCHÝ 1986). Již sedmý rok se zabývám studiem vaseb mezi predátory a sleduji i vliv puštika obecného, zejména jeho "zahuštné" budkové populace, na změny v četnosti vybraných spěvných ptáků. Jelikož některé moje poznatky nejsou zcela ve shodě s literárními údaji, hledám k této monitorovací činnosti zájemce za účelem konzultace výsledků a názorů.

Key words: bulk of food consumption in a day; different ways of finding of portion of particular kinds of huntig prey; relations among predators.

LITERATURA

- ANDĚRA, M., HORÁČEK, I., 1982: Poznáváme naše savce. Mladá fronta: 90
- BOUCHNER, M., 1986: Kapesní atlas ptáků. Státní pedagogické nakladatelství: 134
- CRAMP, S., 1985: Birds of Europe, the Middle East and North Africa, Oxford University Press: 526 - 546
- HANZÁK, J. a kol., 1974: Světem zvířat II, Ptáci 2. Albatros: 83 - 84
- MELDE, M., 1989: Der Waldkauz. Die Neue Brehm-Bücherei: 19
- MIKKOLA, H., WILLIS, I., 1983: Owls of Europe. T.A.D. Poyser Ltd. Town Head House: 136 - 156
- OBUCH, J., 1985: Materiály k potravě sovy obyčejnej (Strix aluco) na Slovensku v letech 1977 až 1982. Sylvia XXIII/XXIV: 47 - 65
- PLESNÍK, J., DUSÍK, M., 1986: Příspěvek k potravní ekologii puštika obecného (Strix aluco) v zemědělsky intenzivně využívané krajině. Sborník Sovy 1986: 95 - 112
- SCHAUER, J. et al., 1986: Příspěvek k poznání složení potravy kalouse ušatého (Asio obscurus) ze dvou odlišných typů zimovišť. Sborník Sovy 1986: 157 - 163
- SUCHÝ, O., 1986: Dravci a sovy v potravě výra velkého (Bubo bubo L.). Sborník Sovy 1986: 147 - 152.

Adresa autora: Ing.Karel Zvářal,
Bartošova čtvrť 3980
760 01 Zlín